

POTRUBNÍ POŠTA DO HAMBURKU

VLADIMÍR BLAŽEK

POTRUBNÍ POŠTA
DO HAMBURKU

Vladimír Blažek

1.

Muž kráčel po cestě a tím mužem jsem byl já.

Nevím, jak jsem vypadal, neměl jsem tvář. Vím jen, že jsem to byl já – zhmotnělá idea mé mysli. Šel jsem pomalu, nohy za sebou vlekl po spadaném listí, vlhkém a těžkém, jak už to začátkem listopadu bývá. Musel jsem být hodně starý. Hrbil jsem se, ztěžka dýchal a byla mi zima. Náhle jsem se zastavil, zvedl oči od země a vzhlédl před sebe. Cesta vedla pořád rovně, bez jakéhokoli přerušení nebo zatáčky, a končila v dálce v husté mlze. Čeká mě ještě dlouhá pouť, pomyslel jsem si. Otočil jsem hlavou mírně doleva a pak hned rychle doprava a pak opět ještě jednou tam a zpátky. Kolem cesty stály z obou stran staré a neudržované hroby, často s vyvrácenými náhrobky a polámanými kříži zarostlé travou a žulové desky pnoucím se břečťanem. Stál jsem na hřbitovní cestě. Znovu jsem se rozhlédl na obě strany. Tentokrát dál. Za řadou hrobů podél mé cesty se táhly řetězce dalších hrobů, jeden vedle druhého, a za nimi další a další, že nebylo vidět konce. Tyto hroby však byly obložené pestrými květinami a věnci s borovicovými šiškami a hořící svíčky na nich označovaly každý z nich a celek působil jako odraz jasné noční oblohy. Jen hroby v mé řadě byly prázdné, šedé a smutné. Pochopil jsem, že bylo mým úkolem, který jsem zanedbal, starat se o ně. Odpočívali zde ti, které jsem znal, a já jsem svoji povinnost neplnil.

Přešel jsem k okraji cesty, blíž k jednotlivým hrobům, abych si přečetl jména těch, kteří tu jsou pochováni. Naklonil jsem se

k jednomu z nich, odhrnul spadané listí a hledal alespoň nějaká písmena, která by mi prozradila, kdo tu spočívá. Marně, všechna již dávno smyl déšť. Přešel jsem k dalšímu hrobu, pak zkusil také některé na druhé straně cesty. Nikde jakýkoli náznak. Kdo jsou ti lidé? Musel jsem všechny znát, když na mě takhle čekají. Nikdo jiný jim nepomůže, nikdo jiný neočistí jejich hroby, nepřinese květiny a nezapálí svíčku. To je moje práce! Budu se muset co nejdřív do ní pustit. Zabere mi hodně času všechny hroby vyzdobit. Kdo ale v kterém hrobě leží? Jaká jména mám obnovit na náhrobcích?

Znovu jsem se nad jedním sklonil. Klekl jsem si na okraj, rukou smetl nečistoty z povrchu, vyndal z kapsy kapesník a snažil se jím vydrhnout alespoň tu část desky, kde jsem tušil možný text. Prsty jsem přejížděl po vyčištěné ploše a zkoušel, zda hmatem nerozeznám některá písmena, ale neměl jsem v nich potřebný cit.

Znovu jsem se postavil a vydal se se svěšenou hlavou po cestě dál. Tolik práce mě čeká!

„Budíček, pane Surovec! To jste nám tvrdě usnul! Za chvíli vám přinesu snídani,“ probudil mě hlas sestřičky. Trhl jsem sebou, podíval se na ni a rychle se vrátil do reality. Dneska měla směnu Boženka. Byla na mě milá, hodná, a ještě tak mladá. Když mi bývalo zle, držela mě za ruku a vykládala mi o svých láskách, milencích a nápadnících, a když všechny vyčerpala, pokračovala milostnými zápletkami z televizních seriálů, které byly tak naivní, že se mi jim chtělo smát. Včas mi ale došlo, že stejně naivní je i ona, protože je brala nesmírně vážně, všechny příběhy hluboce prožívala a ztotožňovala se

s ukřivděnými a zhrzenými hrdinkami, a tak jsem udělal dobře, že jsem se nesmál. Popravdě, Boženka mi připadala dost hloupá. V mém věku to však nehrálo žádnou roli. Pro mě bylo nejdůležitější, že je hodná. Ta druhá, s kterou se střídala, se také snažila, ale když mi vypínala prostěradlo, žádné erotické představy ve mně nevzbuzovala.

„Sestři, mně se vám zdál zase takový divný sen.“

„Divný? Mají se vám zdát veselé sny!“

„Byl zvláštní. Šel jsem hřbitovem kolem bezejmenných hrobů, kde leželi lidé, které jsem určitě znal, ale nenašel jsem tam žádné jméno a vůbec nikdo se mi nevybavil.“

„To je tedy ošklivý sen. Hřbitov! Má se vám zdát o ženských!“

„Možná jsem tam hledal svůj vlastní hrob, nemyslíte? Kdybych šel dál, nejspíš bych ho našel.“

„Máte moc chmurné myšlenky, pane Surovec. Musíte myslet na něco hezkého, pak se vám budou zdát i hezké sny.“

Posadil jsem se na posteli a Boženka mi natřepala polštář pod hlavou.

„Když já si nic nepamatuji, na nic si nevzpomínám.“

„Já vím. Hlavně že poznáte pokaždé mne, když přijdu,“ usmála se a udělaly se jí roztomilé dolíčky na tvářích.

„Pořád se těším, že se mi bude zdát o něčem skutečném z mého života. Že tam budou vystupovat lidé, které jsem znal, a že si konečně vzpomenu na celý svůj život.“

Boženka otevřela okno a do pokoje zavanul chladný ranní vzduch. Podíval jsem se lhostejně z okna ven. Život bez vzpomínek je tak

pustý! Kam se všechny poděly? Copak se můžou jen tak vypařit a nechat člověka prázdného?

Venku svítilo ostré jarní slunce a z větví stromů vyřázely první zelené lístky.

„Fotosyntéza se rozjela,“ vypustil jsem bezděky z úst. Boženka se na mě nechápavě podívala.

„Vy jste tedy romantik,“ prohodila zklamaně.

Jaký paradox! Kdybych si pamatoval všechno, co mi o sobě řekla, znal bych dokonale její život. Ten můj obestřela mlha. Nevěděl jsem o něm nic. Cítil jsem, že všechno zůstává skryto kdesi hluboko, zavrtáno v mozkových závitech pod neprostupnou izolační vrstvou oddělující vzpomínky na minulost od současného života. Někde to tam všechno je, jen nemůžu prorazit tu blánu, tu krustu, která mě odřízla od minulosti. Občas jsem míval pocit, že se to podaří. Zablýskla se malá jiskřička, teď už jen rozfoukat plamínek, který by osvětlil mé vzpomínky. Než jsem však nabral dech, slabá doutnající tečka naděje vyhasla, zčernala a splynula s pozadím. Víc jsem ji nedokázal najít. Jindy jsem pocítil slabý závan jakéhosi dějů a snažil se v myšlenkách vrátit k tomuto bodu, abych ho mohl rozehrát a spříst alespoň krátký příběh, avšak mezi tím zmizel a nebylo lze ho více nalézt. Vkládal jsem proto naději do snů. Při spaní není mozek vystaven vnějším podnětům a staré vzpomínky tak mohou snáze vystupovat na povrch, difundovat přes všechny bariéry, které jim brání v rozvinutí. Místo toho se mi však zdálo o pustých hřbitovech, všelijakých tajuplných domech plných složitých bludišť a prázdných nádražích s podivnými podjezdy, nadjezdy a průchody. V žádném

snu se nevyskytovali lidé. Nikoho jsem nepotkával, s nikým jsem nemluvil. Kéž by alespoň někdo stál někde stranou, opřený zrudně o zeď a třeba si mě ani nevšímal! Stačilo by mi, aby tam prostě jen byl. Abych nezůstával pořád sám!

Boženka mi pomohla vstát z postele a pak mě lehce podpírala, abych došel na záchod a do koupelny. Šoupal jsem pantofli po linoleu.

„Bolí mě dnes palec u nohy,“ pronesl jsem na omluvu. Boženka to přešla a zeptala se: „Kalhotky máte suché?“

Zatímco jsem snídal, převlékala mi ložní prádlo.

„Dobře, že je vám dneska líp. Včera jste neměl svůj den, vzpomínáte?“

„Nepamatuji se na včerejšek,“ odpověděl jsem klidně. Bylo mi jedno, co bylo včera. Doloval jsem z paměti vzpomínky na události let dávno minulých, na své dětství, mládí, dospělost. Co je mi po včerejšku.

„Museli jsme vám nakonec píchnout injekci. Pořád jste blouznil, chtěl někam běžet a vykřikoval jste divné zvuky.“

„Jaké zvuky? Co jsem říkal?“ zpozorněl jsem.

„Nemělo to hlavu ani patu. Prostě zvuky. To nebyla žádná slova. Slabiky.“

„Slabiky? Jaké slabiky? Můžete některé zopakovat?“

„Kdepak,“ zasmála se Boženka, „už si je nepamatuji. Něco jako ma-ko, ba-tu, bi-ko,“ usmívala se při tom na mne roztomile od ucha k uchu.

Nic jsem se zase nedozvěděl, a tak jsem se dál raději staral o svůj rohlík s máslem, sýrem a kolečkem šunkového salámu. Škoda že mi není osmnáct, napadlo mě jen.

„Když jste si konečně lehnul a usnul, přišla za vámi vaše dcera.“

Podíval jsem se na ni tázavě, ale zůstal jsem klidný.

„Já vím, říkáte, že žádnou nemáte,“ pokračovala, „ale byla tu. Vždyť ona vám platí všechen ten pobyt tady. Měl byste si na ni přece vzpomenout. Anna, paní Anna, přece.“

„Sestři, kolikrát jsem vám už říkal, že žádnou dceru nemám. Nemluvte o ní pořád.“ Byl jsem rozmrzelý, že věčně mluví o někom, koho bych měl znát, a já ho přitom vůbec neznám. Nevybavuji si žádnou Annu. Co to pořád mele? Anna, Anna – neznám, nevím, kdo to je.

„Přišlo mi to líto. Jede za vámi takovou dálku, aby vás viděla. Dorazila tentokrát i se svojí dcerkou. Rozkošná holčička! Moc by se vám líbila. Určitě! Škoda, že jste spal.“

Něco jsem si pro sebe zamumlal a dál jsem Božence nevěnoval pozornost. Ta se však držela svého. „Ta bude šikovná po vás, řekla bych. Taková krásná, velká kukadla, bude to pěkná rošťačka. Vy jste musel být za mlada také pěkné kvítko, co?“

Jen jsem se ušklíbl a nechal ji dál povídat.

„No a s tím jménem: Veronika Lundström, s tím by mohla být klidně nějakou herečkou, nemyslíte? Nebo operní zpěvačkou?“

Trhlo to se mnou. Veronika? Opravdu řekla Veronika?

„Veronika? Řekla jste Veronika?“ zvolal jsem a zprudka se k ní obrátil.

Veronika ..., zasníl jsem se. Pane Bože! Jasně, no přece Veronika! To bylo to jméno, které okamžitě prolomilo ledovou kru v mé mysli. Vyskočil jsem od stolu, až jsem se celý zapotácel. Boženka přiskočila, aby mě přidržela, a nechápavě na mě zírala.

„Ano, jmenovala se Veronika,“ špitla udiveně.

Přistoupil jsem k oknu a zhluboka nasál čerstvý vzduch. Jak byl silný!

„Veronika. Tak ona jí dala jméno Veronika,“ vydechl jsem s úlevou. Oči mi svítily radostí, štěstím a uspokojením. Opíral jsem se o okenní rám, hleděl ven do zahrady a usmíval jsem se.

Vrátily se mi vzpomínky. Nebylo to tak, že by se postupně vynořovaly a zase mizely a vynořovaly, že by se vybavovaly pomalu a po částech a zvolna se nabalovaly jedna na druhou, že by se vyloupily z mlhy, která by se jen líně zvedala nahoru, a teprve časem by získávaly jasné kontury. Stalo se to okamžitě a s takovou silou, že až jsem na ten okamžik dlouhé roky čekal, zastihl mě nepřipraveného. Vnímal jsem to, jako kdyby se protrhly Tři soutěsky nebo se probudila yellowstonská kaldera, takový to byl náraz. Veronika – slovo vyvolávající efekt motýlích křídel, který roztančil všechny spící neurony v mém mozku a zase mi vrátil život. Víím, kým jsem. Získal jsem zpět svůj život!

Boženka mě dovedla zpátky na lůžko a přikryla mě dekou. Poznala, že ji teď už nepotřebuji, a potichu odešla. Lehl jsem si a zavřel oči. Konečně můžu vzpomínat.

2

Posadil jsem se na posteli a rozhlédl se. Babička už dávno vstala a děda, který teď kvůli mně spával v kuchyni na gauči, určitě už dávno nakrmil králíky a naházel zrní slepicím. V pokoji jsem zůstal sám, a tak si zase lehl na záda, peřinu odhozenou na podlahu. Koukal jsem do bílého stropu nad sebou a na pavučinu v koutě. Pavouků jsem se nebál.

Natáhl jsem si ruce za hlavu, až se dotýkaly pelesti, a pak co nejvíc vypínal nohy, aby se alespoň palec dotkl konce postele. Myslel jsem si, že už už se mi to dneska podaří, cítil jsem, jak se tělo napíná jak struna, jednotlivé obratle se od sebe odtahují, div že tělo nepraskne, ale na žádnou překážku prsty nenarazily. Posadil jsem se znovu, abych se přesvědčil, kolik mi stále chybí.

„Ještě moc,“ zklamaně jsem padl naznak. Od včerejška jsem vůbec nevyrostl, zamračil jsem se.

Ze dvora doléhaly do pokoje všelijaké hlasy, ale nerozuměl jsem jim, splývaly v monotónní šelest. Napínal jsem uši, co to šlo, až jsem rozpoznal lamentování pana Hořejšího. Kdosi se ho snažil ukonejšit, ale panu Hořejšímu se pořád něco nelíbilo a s něčím nebyl spokojený. Náhle se mi zajiskřilo v očích. Pan Hořejší mi přece včera slíbil, že mě sveze traktorem do Černovic! Musím si pospíšet, aby mi neujel.

Vyskočil jsem z postele, a jak jsem byl ještě v pyžamu s modrými kašpárky na žlutavém pozadí, vyřítil se ven z pokoje a chtěl rychle na dvůr.

„To je spěchu najednou! Kampak, kampak?“

„Pojedu s panem Hořejším do Černovic!“ vychrlil jsem na babičku, do které jsem málem vrazil na chodbě.

„Ale kdepak do Černovic, milánku!“ klidnila mě babička. „Pan Hořejší má svoji práci a my máme také svoji.“

„Slíbil mi to. Pojedu s ním traktorem!“ trval jsem na svém a tlačil se ke dveřím ven.

„Vezmi si nejdřív boty a jdi se vyčůrat,“ rozhodla babička.

Nasoukal jsem se do galoší a otevřel dveře na dvůr. Oslnilo mě světlo slunce, které právě prorazilo ranní mlhou, ale stálo pořád nízko, až jsem si musel dát ruku před oči, abych mu přivykl.

„Pane Hořejší, pane Hořejší,“ volal jsem a běžel na druhý konec dvora, kde stál suchý záchod přilepený k sousední zdi. Přeskakoval jsem přitom přes hluboké strouhy ještě plné vody od posledních dešťů, které vyryla obrovská kola traktorů pravidelně křížících náš dvůr. Když bývalo sucho, cupital jsem v nich a dělal ššš a hů – mašinka jede, když byly takhle plné vody, brodil se v nich v holínkách a dělal jenom hů – to byl parník.

„Pane Hořejší, pane Hořejší, jenom se vyčůráám a můžeme vyrazit!“ Nebylo to tak pohodlné jako doma, kde jsme měli splachovací záchod. Pošli to do Hamburku, volal na mě pokaždé táta, když neslyšel spláchnutí, a já se musel vrátit a zatáhnout za provázek. Tady to jen prostě pláclo do díry, aniž by se o tom svět dozvěděl.

Kdyby tu nestálo tolik lidí, vyčůral bych se rovnou u hradby a nechodil bych dovnitř. „Jsme civilizovaný lidi, nechčijeme jen tak

u zdi jako psi,“ říkával mi děda, kdykoli mě viděl stát opřeného o kadibudku. Nemohl jsem mu teď udělat ostudu.

Pan Hořejší se zasmál a už se nadychoval k odpovědi, ale babička ho předběhla.

„Nikam nepojede! Možná jindy. Dneska máme jinou práci. Musí mi pomoci.“

Pan Hořejší pokrčil rameny. Když je to tak, jemu na tom konečně nesejde.

„Ne, já chci jet traktorem s panem Hořejším,“ volal jsem z budky, a jak jsem tak seděl na prkenné desce, kopal jsem nohama do vzduchu před sebou a snažil se vystrčit hlavu ven. Byl jsem ale malý. Balancoval jsem, abych nezapadl dovnitř do díry, ani ven čelem na kamennou zem, a nikoho neviděl.

„Pojedeme, Frantíku, někdy jindy. Bud' dnes s babičkou,“ zavolal konejšivě přes rameno do prázdna pan Hořejší. To už jsem ale vyšel z budky a vytahoval si kalhoty.

„Já se tak těšil ...“, natahoval jsem.

„Jsi už velkej kluk, nebul. Pár dní vydržíš. Za týden pojedu do Černovic určitě znova.“

„Velkej kluk? Čůrá jak holka. Ani nedosáhne na prkno,“ posmíval se mi Hájek.

To je ten, který se před tím dohadoval s panem Hořejším, poznal jsem ho po hlase a ušklíbl se na něj. Věděl jsem, že je teď předsedou JZD. Jediný z chlapů na dvoře neměl na sobě montérkové kalhoty, ale široké plandavé zelené plátěnky, přes které mu viselo kulatící se

pivní bříško zvýrazněné těsnou, pestrou, červenomodrou kostkovanou košilí s krátkými rukávy.

„Čurej radši u zdi, ať nespadneš do těch sraček,“ poradil mi ještě Hájek.

„Já jsem civilizovanej člověk,“ vypálil jsem na něj a uraženě vešel do chalupy, nemaje respekt z místní autority.

Chlapi se smáli a babička řekla: „Nechte ho být“ a šla za mnou.

„Je to vrah,“ řekl o něm jednou dědeček. „Sprostej vrah.“ Hájek o tom nikdy nemluvil, ale stejně to všichni věděli, jak už to na vesnici bývá. Sice možná každý trochu jinak, ale věděli. Stalo se to jen pár dní před jeho odchodem z vojny do civilu. Byl na jedné z posledních stráží na hranici, když se náhle ozvala siréna. Někdo přestříhal plot a vnikl do hraničního pásma. Věděl, že moc času nezbývá, má-li ho dostat. Je to na něm, je nejbližší a ostatní jsou daleko. Hraniční potok protékal blízko. Srdce se mu rozbušilo. Dobrodružství, stane se hrdinou. Jako ve filmu. Rozběhl se směrem, kde tušil domnělého narušitele. „Vpravo, víc vpravo!“ volal na něj Marek, který vystartoval za ním, ale nestačil jeho rychlosti. Hájek se protáhl mlázím, pak ho konečně zahlédl u nízké smrčiny a zastavil se. Pronásledovaný také zastavil a rozhlížel se, jako kdyby hledal správnou cestu. Svobodník Hájek sundal z ramene samopal, dvakrát si vydechl a nastavil zbraň na jednotlivé střely. Je to takových třicet metrů. Vpřed běžící terč. Má to natrénováno. Žádné dávky, takhle se bezpečně trefí. Zacílil. Tak stříleli šerifové winchestrovkami v kovbojkách na padouchy pádící na koních od přepadené banky v Stetson City. Pak vystřelil. Byl dobrým střelcem. Jo, mám ho, vydechl s úlevou. Hned se rozběhl dál a zastavil

se celý udýchaný až nad mrtvým. Nad jeho tělem zkoprněl. Uvědomil si, že dobrodružství skončilo, a najednou pochopil, co vlastně udělal. Všechno bylo rázem jinak, než si původně myslel. Zabil člověka. Zvláštní, že na to nepomyslel, když natahoval svůj samopal. Teď ležel před ním jak pohozený kus hadru. Z roztráštěné lebky se valila krev do maliní a jemu se chtělo zvracet. Začal se třást po celém těle. Myšlenky na pistolníky z westernů zmizely. Konečně také dorazil Marek. „Vystřel honem ještě jednu do vzduchu,“ nařídil mu, stěží popadaje dech. „Nikdo nepozná, která byla první.“

Hájka povýšili na desátníka. Kdyby nešel za týden do civilu, mohl dostat navíc opušťák nebo aspoň knížku o hrdinství Rudé armády ve Velké vlastenecké válce. Ale radost by z toho neměl. Pořád viděl před sebou tu hlavu v kaluži krve. Byl to kluk starý jako on. Zabil jsem člověka, opakoval si neustále a před očima měl mrtvé tělo cizího muže, jemuž vzal život. Měl jistě rodiče, starostlivé rodiče jako já. A holku. Určitě na něj někde čeká jeho holka. Možná měl i sourozence. Mladšího brášku. A já jim ho zabil. Zastřelil. Nedal jsem mu šanci. Ani jsem ho nevyzval „stůj.“ Porušil jsem vlastně předpisy. Zpanikařil jsem. Hrál jsem si na lovce. Kdybych se trefil třeba jen do nohy, vyfasoval by pár let a mohl dál žít. Vynesl jsem nad ním rozsudek a nedal mu šanci. Popravil jsem ho bez soudu.

Plnil jen ale rozkaz. Rozkazy se musí plnit. Byl přece v armádě. Složil přísahu. Voják nesmí mít s nepřítelem soucit, kam by to vedlo. Vždyť to byl narušitel státní hranice. Její ochrana je bojovým úkolem. Věděl, do čeho jde, co riskuje. Jiný na jeho místě by konal stejně. Tak to prostě je. Život jde dál. Jak se s tím však vyrovnat? Jak žít dál?

Zapomenout, jediné zapomenout, vsugerovával si Hájek. Třeba to byl jen hloupý sen. Musím žít, jako by ten den vůbec nikdy nebyl. Ten den nikdy nebyl!

V kuchyni seděl u stolu děda, ulamoval si vánočku a namáčel ji do velikánského porcelánového hrnku s horkou kávou, před sebou roztažené noviny, které pokrývaly skoro celou desku stolu a na které každou chvíli ukáplo z rozmáčené vánočky.

„Chtěl bych jezdit s panem Hořejším na traktoru,“ postěžoval jsem si hned.

„Celý dvůr nám rozjezdili s těmi svými traktory,“ zavrčel po chvílce děda, aniž by pořádně zvedl oči od novin.

Stál jsem v rohu místnosti a naléval si hrnkem vodu z kýble do plechového lavoru, abych si umyl ruce. Nakonec jsem ještě zabořil oba ukazováčky do vody a vytřel si ospalky z očí. Pak jsem si sedl ke stolu naproti dědovi.

„Však on jim ten Dubček ukáže. Vrábí nám pole a začneme zase hospodařit.“

„Dej s tím pokoj,“ odbyla ho babička, „a sklíd' ty noviny.“ Položila přede mne krajíc chleba s máslem a hrnek teplého mléka.

„Tady všude píšou o rehabilitacích,“ nedal se děda a plácl rukou do novin. „Budou muset také vracet, co nakradli!“

„Jen si nemysli. Vždyť jsou to pořád ti samí komunisti. S lidskou tváří, nebo bez ní,“ oponovala mu babička.

„A proč nemůžu s panem Hořejším na traktor?“ opět jsem se ozval.
„Líza se prská, půjdeme za puklem,“ rozhodla babička.

„Prská?“ zasmál jsem se. „Mne také poprská?“ smál jsem se na celé kolo. Napil jsem se mléka a vyprskl ho před sebe. Ještě že se děda mezitím už natáhl na gauč, jinak by ho sprška zasáhla.

„Nebud' čuně!“ Babička mi lípla pohlavek a hadrem utřela stůl. „Chovej se slušně u jídla!“ A pak po rozmyšlení dodala: „To se tak říká, když chce koza ke kozlovi. Tak za ním pojedeme.“

Nechápal jsem. Já chtěl pana Hořejšího a nemůžu, koza chce kozla a musí to být podle ní.

„Už jsi utrhnul dneska kalendář?“ zeptal se děda. Seskočil jsem ze židle a běžel ke zdi. Úplně jsem na něj zapomněl. Byla to moje oblíbená práce odtrhovat z kalendáře každý den jeden list a hlásit aktuální datum. Přistavil jsem si stoličku, vylezl se na ni, natáhl ruku a odtrhl devatenáctku.

„To je dvacet,“ zvolal jsem pyšně. Dvojka s nulou je dvacet, to už vím. „Je dvacátého srpna!“

„Kluku, kluku, co tě budou učit ve škole, až tam na podzim půjdeš? Vždyť už všechno znáš!“ spráskla ruce babička. „Dojez ještě snídani, ať můžeme vyrazit.“

„Vyrazte hned,“ zabručel děda z kanape. „Odpoledne bude pršet.“

Venku sluníčko už definitivně prorazilo mlhu a všichni muži ze dvora také zmizeli. Zapráhli své traktory do sekaček, obraceček, pluhů a bran uskladněných ve stodolách bývalého Surovcova statku a vyrazili na družstevní lány. Babička vytáhla z maštale starý žebříňák a zajela s ním před kozí chlívek.

„Jdi radši stranou, ať tě nekopne,“ přikázala mi.

„Pojď, Lízo, pojď!“ volal jsem na kozu a poskakoval kolem. „A neprskej!“ smál jsem se, až se za břicho popadal.

Líza se nijak nebránila a vrtěla ocasem. Věděla, co ji čeká. Když se pojede na voze, znamená to jen jedno. Položila přední nohy na korbu a babičce stačilo jen lehce nadzvednout jí zadek a už se vyšvihla nahoru celá. Pak babička uzavřela vůz závorou a postavila se dopředu k oji.

„Tak jedeme! Jdi dozadu, Frantíku, a tlač.“

„Tak jedeme,“ zopakoval jsem.

Vyjeli jsme před dvůr a brzy odbočili na polní cestu vedoucí do Lesova. Vpředu babička táhla, uprostřed se naparovala Líza a vzadu jsem se opíral o žebřiny já a při tom se tvářil, jako bych tlačil před sebou celou zeměkouli, a cítil se nesmírně důležitý.

„Musíš pořádně tlačit, cesta tady stoupá,“ přikazovala babička, třebaže věděla, že veškerá námaha zbude stejně jen na ní.

„Proč nejde Líza sama?“

„To bychom tam nedošli do večera, holenku.“

„Proč se musí vozit?“

„Abychom tam byli rychleji.“

„Tak zpátky se budu vozit já a ona potáhne.“

„Ty jsi mladý, máš přece sílu. Líza už je stará.“

„Ona je starší než já?“

„To víš, že jo.“

„Jak je stará?“

„Brzy jí už bude deset let.“

„Tak to je starší,“ řekl jsem zamyšleně. „Ale já začnu chodit do školy! To Líza nechodila.“ Alespoň v něčem ji trumfnu, napadlo mě.

Cesta přestala stoupat a babička si mohla vydechnout. Teď pojedou chvíli podél lesa, pak kolem křížku, sjedou k rybníčku a zase je bude čekat kopec do Lesova. Ještě zbývá pořádný kus cesty.

Na vrcholku jsem se zastavil, udělal rukou pohyb, jakože si utírám pot z čela, pak si dal ruce v bok a tvářil se, že si po té dřině musím pořádně odpočinout. Rozhlédl jsem se kolem a najednou mnou projel pocit, který jsem dosud nepoznal. Viděl jsem před sebou nekonečnou vlnící se krajinu sahající až k samému obzoru, a ještě daleko za něj, zabořenou do hlubokého modrého nebe, které přecházelo v nekonečný černý prostor, který se všelijak kroutil a vlnil, natahoval se a smršťoval. Zdálo se mi, že mě k sobě láká, že tajuplná stvoření z něj natahují po mně svá chapadla a vtahují dovnitř. A když jsem toto vše viděl, pocítil jsem, jak bezděky napínám před sebe obě své ruce, zavírám oči a splývám všemi svými smysly s tímto prostorem. Cítil jsem, že ho celý objímám a zároveň on objímá mě, že do mě vstupuje jeho energie, proniká povrchem mého těla, slyším ho, vdechují a stávám se jeho součástí. Ten pocit trval jen zlomek vteřiny, byl to pouhý záblesk jakéhosi poznání, který rychle odezněl a stal se v mžiku zapomenutým snem, na který si později už nikdy nevzpomenu.

Rozběhl jsem se za babičkou.

Takové zvíře jsem dosud neviděl.

„Jmenuje se Čert,“ poučil mě pan Bílek, když pouštěl kozla ven z kotce. Musel jsem odskočit stranou, aby do mě nevrazil, jak se řítil ven. I Bílek musel odstoupit, aby ho neporazil.

„To je tedy čert!“ přitakal jsem a s hrůzou v očích se tiskl k babiččině noze.

„Pojď, ukážu ti králíky a holuby,“ vyzval Bílek. „Oni to zvládnou bez nás.“

Chytil jsem se ho za ruku a byl docela rád, že jdeme od Čerta pryč, třebaže jsem z něj nemohl spustit oči. „Babička je pohlídá.“

Na jeden Bílkův krok jsem musel udělat alespoň tři. Takhle vysoký musel být Dlouhý z té známé pohádky. Jeho ruka byla kostnatá a mozolnatá a já se musel pořádně vytáhnout, abych na ni dosáhl.

Kozel mezitím pomalu obešel kozu a pak na ni zezadu skočil. Kdyby se tak rozběhl proti mně! Nabral by mě na rohy, bál jsem se. To babička se klidně posadila na lavici u chlívku a dívala se, jak si Čert poradí s Lízou.

Pan Bílek měl králíků mnohem víc než děda. Ale zatímco u dědy byli prostě jen obyčejní králíci, pan Bílek choval moravské modré, české červené a strakáče. Králíkárný byly umístěné po čtyřech ve třech řadách nad sebou a na dveřích každé z nich byl připevněn drátěný koš.

„Takhle si seno nezadupají,“ vysvětloval mi Bílek, když jsem se divil, jaký balkón jim udělal. Ale králíci mě nezajímali. Uchvátili mě holubi.

„Jak to, že vám neuletí?“ vrtalo mi hlavou. „Proč se vracejí? Jak trefí domů?“ dorážel jsem na pana Bílka.

„A to si představ, že takový holub najde domov, i kdybych ho vypustil třeba sto kilometrů odsud.“ Strčil jsem si ruce do kapes a s hlavou obrácenou nahoru, abych viděl sedět ty úžasné staváky a káníky na bidýlkách, nevěřičně kroutil hlavou. To není možné!

„Musejí být chytří,“ řekl jsem nakonec uznale, třebaže jsem neměl pražádné ponětí o tom, jak dlouhých je sto kilometrů.

„Víc než lidé,“ utrousil pan Bílek pro sebe. V padesátých letech si odseděl pět let v pracovním táboře za protistátní činnost. Nechával u sebe přespávat lidi, než další den tajně vyrazili přímo k hranici, aby se dostali na Západ. Byli to lidé z celé republiky, dokonce i rodiny s dětmi. Přišli, přespali a ráno zase zmizeli. Hraniční pásma leželo ještě daleko. Byl jen takovou přestupní stanicí. Neznal pořádně ani jejich jména, jen některé tváře si pamatuje dodnes. Kdo ví, kde všichni nakonec skončili. Potom ho někdo udal. Byl to někdo z těch, které na hranici chytili, nebo souseď z Lesova? To se už nikdy nedozví. Když se však vrátil, celá ves se mu vyhýbala. Byl poznamenaný a nebezpečný. Horší než dýmějový mor. A těch pár, kteří by mu rádi vyjádřili podporu a porozumění, se bálo, aby je někdo neudal ze sympatií k politickému vězni, a vyhýbali se mu také. Od té doby dával pan Bílek přednost zvířatům před lidmi.

„To tedy jo.“

„Fuj, to je smrad, já nechci být vzadu!“ stěžoval jsem si, když jsme se vydali na zpáteční cestu. Chytil jsem se za nos, ale nepomáhalo to. Tak jsem se chytil za břicho a kňoural: „Budu blinkat.“